

DZIENNIK USTAW

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 5 lutego 2016 r.

Poz. 152

OBWIESZCZENIE

MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 28 stycznia 2016 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1484 i 1890) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2014 r. poz. 1075), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia 15 maja 2015 r. o zmianie ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, ustawy o grobach i cmentarzach wojennych oraz ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. poz. 935),
- 2) ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o prokuraturze, ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora, ustawy o ochronie danych osobowych, ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. poz. 1309)

oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem 27 stycznia 2016 r.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy nie obejmuje:

- 1) art. 4 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. o zmianie ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, ustawy o grobach i cmentarzach wojennych oraz ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. poz. 935), który stanowi:

„Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.”;

- 2) art. 7 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o prokuraturze, ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora, ustawy o ochronie danych osobowych, ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. poz. 1309), który stanowi:

„Art. 7. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”.

Marszałek Sejmu: *M. Kuchciński*

Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej
Polskiej z dnia 28 stycznia 2016 r. (poz. 152)

USTAWA

z dnia 18 grudnia 1998 r.

o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Mając na względzie:

- zachowanie pamięci o ogromie ofiar, strat i szkód poniesionych przez Naród Polski w latach II wojny światowej i po jej zakończeniu,
- patriotyczne tradycje zmagania Narodu Polskiego z okupantami, nazizmem i komunizmem,
- czyny obywateli dokonywane na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego i w obronie wolności oraz godności ludzkiej,
- obowiązek ścigania zbrodni przeciwko pokojowi, ludzkości i zbrodni wojennych,
- a także powinność zadośćuczynienia przez nasze państwo wszystkim pokrzywdzonym przez państwo łamiące prawa człowieka,

jako wyraz naszego przekonania, że żadne bezprawne działania państwa przeciwko obywatelom nie mogą być chronione tajemnicą ani nie mogą ulec zapomnieniu – stanowi się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa reguluje:

- 1) ewidencjonowanie, gromadzenie, przechowywanie, opracowywanie, zabezpieczenie, udostępnianie i publikowanie dokumentów organów bezpieczeństwa państwa, wytworzonych oraz gromadzonych od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r., a także organów bezpieczeństwa Trzeciej Rzeszy Niemieckiej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, dotyczących:
  - a) popełnionych na osobach narodowości polskiej lub obywatelach polskich innych narodowości w okresie od dnia 1 września 1939 r. do dnia 31 lipca 1990 r.:
    - zbrodni nazistowskich,
    - zbrodni komunistycznych,
    - innych przestępstw stanowiących zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodnie wojenne,
  - b) innych represji z motywów politycznych, jakich dopuścili się funkcjonariusze polskich organów ścigania lub wymiaru sprawiedliwości albo osoby działające na ich zlecenie, a ujawnionych w treści orzeczeń zapadłych na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2015 r. poz. 1583),
  - c) działalności organów bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 5;
- 2) tryb postępowania w zakresie ścigania przestępstw określonych w pkt 1 lit. a;
- 3) ochronę danych osobowych osób, których dotyczą dokumenty zgromadzone w archiwum Instytutu Pamięci;
- 4) prowadzenie działań w zakresie edukacji publicznej;
- 5)¹⁾ poszukiwanie miejsc spoczynku osób, które straciły życie wskutek walki z narzuconym systemem lub represji totalitarnych w okresie od 1944 r. do 1956 r.

---

¹⁾ Dodany przez art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. o zmianie ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, ustawy o grobach i cmentarzach wojennych oraz ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. poz. 935), która weszła w życie z dniem 2 sierpnia 2015 r.

Art. 2. 1. Zbrodniami komunistycznymi, w rozumieniu ustawy, są czyny popełnione przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego w okresie od dnia 17 września 1939 r. do dnia 31 lipca 1990 r., polegające na stosowaniu represji lub innych form naruszania praw człowieka wobec jednostek lub grup ludności bądź w związku z ich stosowaniem, stanowiące przestępstwa według polskiej ustawy karnej obowiązującej w czasie ich popełnienia. Zbrodniami komunistycznymi są również czyny popełnione przez tych funkcjonariuszy w okresie, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, zawierające znamiona czynów zabronionych określonych w art. 187, 193 lub 194 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. – Kodeks karny albo art. 265 § 1, art. 266 § 1, 2 lub 4 lub art. 267 ustawy z dnia 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks karny, dokonane przeciwko dokumentom w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2013 r. poz. 1388) na szkodę osób, których te dokumenty dotyczą.

2. Funkcjonariuszem państwa komunistycznego, w rozumieniu ustawy, jest funkcjonariusz publiczny, a także osoba, która podlegała ochronie równej ochronie funkcjonariusza publicznego, w szczególności funkcjonariusz państwowy oraz osoba pełniąca funkcję kierowniczą w organie statutowym partii komunistycznych.

Art. 3. Zbrodniami przeciwko ludzkości są w szczególności zbrodnie ludobójstwa w rozumieniu Konwencji w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa, przyjętej w dniu 9 grudnia 1948 r. (Dz. U. z 1952 r. Nr 2, poz. 9, z późn. zm.²⁾), a także inne poważne prześladowania z powodu przynależności osób prześladowanych do określonej grupy narodowościowej, politycznej, społecznej, rasowej lub religijnej, jeżeli były dokonywane przez funkcjonariuszy publicznych albo przez nich inspirowane lub tolerowane.

Art. 4. 1. Zbrodnie, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a, stanowiące według prawa międzynarodowego zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodnie wojenne, nie ulegają przedawnieniu.

1a. Bieg terminu przedawnienia zbrodni komunistycznych, w rozumieniu art. 2, niebędących zbrodniami wojennymi lub zbrodniami przeciwko ludzkości, rozpoczyna się od dnia 1 sierpnia 1990 r. Karalność tych zbrodni ustaje po 40 latach, gdy czyn stanowi zbrodnię zabójstwa, oraz po 30 latach, gdy czyn stanowi inną zbrodnię komunistyczną. Przepisu art. 4 § 1 Kodeksu karnego nie stosuje się.

2. Zbrodnie wymienione w art. 1 w pkt 1 lit. a, popełnione na innych osobach niż obywatele polscy, są przedmiotem działania organów powołanych przez ustawę, jeżeli zostały popełnione na terytorium Państwa Polskiego.

3. W stosunku do sprawców zbrodni wojennych, zbrodni przeciwko ludzkości lub zbrodni komunistycznych nie stosuje się wydanych przed dniem 7 grudnia 1989 r. przepisów ustaw i dekretów, które przewidują amnestię lub abolicję.

Art. 5. 1. Organami bezpieczeństwa państwa, w rozumieniu ustawy, są:

- 1) Resort Bezpieczeństwa Publicznego Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego;
- 2) Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego;
- 3) Komitet do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego;
- 4) jednostki organizacyjne podległe organom, o których mowa w pkt 1–3, a w szczególności jednostki Milicji Obywatelskiej w okresie do dnia 14 grudnia 1954 r.;
- 5) instytucje centralne Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych;
- 6) Akademia Spraw Wewnętrznych;
- 7) Zwiad Wojsk Ochrony Pogranicza;
- 8) Zarząd Główny Służby Wewnętrznej jednostek wojskowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe mu komórki;
- 9) Informacja Wojskowa;
- 10) Wojskowa Służba Wewnętrzna;
- 11) Zarząd II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego;
- 12) inne służby Sił Zbrojnych prowadzące działania operacyjno-rozpoznawcze lub dochodzeniowo-śledcze, w tym w rodzajach broni oraz w okręgach wojskowych;

²⁾ Zmiany tekstu wymienionej Konwencji zostały ogłoszone w Dz. U. z 1952 r. Nr 2, poz. 10 i Nr 31, poz. 213 oraz z 1998 r. Nr 33, poz. 177.

- 13) Główny Urząd Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk wraz z wojewódzkimi i miejskimi urzędami kontroli prasy, publikacji i widowisk oraz Główny Urząd Kontroli Publikacji i Widowisk wraz z okręgowymi urzędami;
- 14) Urząd do Spraw Wyznań oraz terenowe organy administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw wyznań stopnia wojewódzkiego.

2. Do organów bezpieczeństwa państwa, w rozumieniu ustawy, należą także organy i instytucje cywilne i wojskowe państw obcych o zadaniach podobnych do zadań organów, o których mowa w ust. 1.

3. Jednostkami Służby Bezpieczeństwa, w rozumieniu ustawy, są te jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa, oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami.

Art. 6. (uchylony)

Art. 7. Dokumentami, w rozumieniu ustawy, są:

- 1) wszelkie nośniki informacji, niezależnie od formy przechowywania informacji, w tym w szczególności: akta, karto-teki, rejestry, pliki komputerowe, pisma, mapy, plany, filmy i inne nośniki obrazu, nośniki dźwięku i wszelkich innych form zapisu, a także kopie, odpisy i inne duplikaty tych nośników informacji;
- 2) niezbędne do analizy informacji środki pomocnicze, a w szczególności programy na użytek zautomatyzowanego przetwarzania danych.

Rozdział 2

Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu i jego organy

Art. 8. 1. W celu realizacji zadań określonych w art. 1 tworzy się Instytut Pamięci Narodowej – Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zwany dalej „Instytutem Pamięci”.

2. Instytut Pamięci jest finansowany z budżetu państwa, w którym stanowi odrębną część.

3. Organizację Instytutu Pamięci, w zakresie nieuregulowanym ustawą, określa statut, który przyjmuje Rada Instytutu Pamięci na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci.

Art. 9. 1. Instytutem Pamięci kieruje Prezes Instytutu Pamięci.

2. Prezes Instytutu Pamięci w sprawowaniu swego urzędu jest niezależny od organów władzy państwowej.

Art. 10. 1. Prezesa Instytutu Pamięci powołuje i odwołuje Sejm Rzeczypospolitej Polskiej za zgodą Senatu, na wniosek Rady Instytutu Pamięci, która zgłasza kandydata spoza swego grona.

2. Kadencja Prezesa Instytutu Pamięci trwa 5 lat, licząc od dnia złożenia ślubowania. Po upływie kadencji pełni on obowiązki do czasu objęcia stanowiska przez nowego Prezesa Instytutu Pamięci.

2a. W razie śmierci Prezesa Instytutu Pamięci, do czasu objęcia stanowiska przez nowo powołanego Prezesa Instytutu Pamięci, jego obowiązki pełni jeden z zastępców Prezesa Instytutu Pamięci wskazany przez Marszałka Sejmu.

3. Nie wcześniej niż na 6 miesięcy i nie później niż na 3 miesiące przed upływem kadencji Prezesa Instytutu Pamięci przewodniczący Rady Instytutu Pamięci ogłasza publiczny konkurs na stanowisko Prezesa Instytutu Pamięci, według zasad i w trybie określonych przez Radę Instytutu Pamięci. W przypadku innej przyczyny opróżnienia stanowiska Prezesa Instytutu Pamięci, termin zgłaszania się kandydatów do konkursu na to stanowisko wynosi 30 dni od dnia ogłoszenia konkursu. Przesłuchania kandydatów na stanowisko Prezesa Instytutu Pamięci mają charakter publiczny.

4. Ta sama osoba nie może być Prezesem Instytutu Pamięci więcej niż przez dwie kolejne kadencje.

Art. 11. 1. Na stanowisko Prezesa Instytutu Pamięci może być powołany obywatel polski wyróżniający się wysokimi walorami moralnymi oraz wiedzą przydatną w pracach Instytutu Pamięci.

2. Na stanowisko Prezesa Instytutu Pamięci nie może być powołana osoba, która pełniła służbę, pracowała lub była współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa, wymienionych w art. 5, ani też sędzia, który orzekając uchybił godności urzędu, sprzeniewierzając się niezawisłości sędziowskiej.

2a. Na stanowisko Prezesa Instytutu Pamięci nie może być powołana również osoba, co do której w archiwach podlegających przekazaniu do Instytutu Pamięci lub w innych archiwach państwowych znajduje się informacja o tym, że istnieją wobec niej przesłanki przewidziane w ust. 2.

2b. Na stanowisko Prezesa Instytutu Pamięci nie może być powołana również osoba, której działalność związana z dostępem do informacji niejawnych lub objęta ochroną jako informacja niejawna uniemożliwia szczegółowe przedstawienie informacji o przebiegu swojej służby, pracy lub współpracy.

3. Prezes Instytutu Pamięci nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej niedającej się pogodzić z godnością jego urzędu.

4. Prezes Instytutu Pamięci nie może wykonywać innych zajęć zawodowych, z wyjątkiem zajmowania stanowiska profesora szkoły wyższej.

5. Stanowiska Prezesa Instytutu Pamięci nie można łączyć z mandatem posła albo senatora.

6. Warunki, o których mowa w ust. 1–3 i 5, powinni spełniać również prokuratorzy i pracownicy Instytutu Pamięci.

Art. 12. Przed przystąpieniem do wykonywania obowiązków Prezes Instytutu Pamięci składa przed Sejmem Rzeczypospolitej Polskiej następujące ślubowanie:

„Ślubuję uroczyście na powierzonym mi stanowisku Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej służyć wiernie Narodowi Polskiemu, stać na straży prawa, obowiązki mojego urzędu wypełniać sumiennie, a w postępowaniu kierować się zasadami godności i uczciwości.”

Ślubowanie może być złożone z dodaniem zdania „Tak mi dopomóż Bóg”.

Art. 13. 1. Kadencja Prezesa Instytutu Pamięci wygasa w razie:

- 1) śmierci;
- 2) rezygnacji;
- 3) odwołania;
- 4) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z urzędu.

2. Rada Instytutu Pamięci wnioskuje o odwołanie Prezesa Instytutu Pamięci większością głosów, jeżeli:

- 1) z powodu choroby, ułomności lub upadku sił stał się trwale niezdolny do pełnienia obowiązków Prezesa Instytutu Pamięci;
- 2) nie wypełnia obowiązków nałożonych przez ustawę lub działa na szkodę Instytutu Pamięci;
- 3) nie zostało przyjęte sprawozdanie z działalności Instytutu Pamięci za dany rok kalendarzowy.

Art. 14.³⁾ 1. Prezes Instytutu Pamięci nie może być bez uprzedniej zgody Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Prezes Instytutu Pamięci może wyrazić zgodę na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej za wykroczenia, o których mowa w ust. 3, w trybie określonym w tym przepisie.

3. W przypadku popełnienia przez Prezesa Instytutu Pamięci wykroczenia, o którym mowa w rozdziale XI ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2015 r. poz. 1094, z późn. zm.⁴⁾), przyjęcie przez Prezesa Instytutu Pamięci mandatu karnego albo uiszczenie grzywny, w przypadku ukarania mandatem karnym zaocznym, o którym mowa w art. 98 § 1 pkt 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2013 r. poz. 395, z późn. zm.⁵⁾), stanowi oświadczenie o wyrażeniu przez niego zgody na pociągnięcie go do odpowiedzialności w tej formie.

4. Prezes Instytutu Pamięci nie może być zatrzymany lub aresztowany, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa i jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. O zatrzymaniu niezwłocznie powiadamia się Marszałka Sejmu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 4 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o prokuraturze, ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora, ustawy o ochronie danych osobowych, ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. poz. 1309), która weszła w życie z dniem 19 września 2015 r.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 1485, 1634 i 1707.

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 765 i 1247, z 2014 r. poz. 486, 579, 786 i 969 oraz z 2015 r. poz. 21, 396, 841, 1186, 1269, 1549, 1707 i 1855.

Art. 15. 1. W Instytucie Pamięci tworzy się Radę Instytutu Pamięci. Członkiem Rady Instytutu Pamięci może być obywatel polski, który łącznie spełnia warunki określone w art. 11 ust. 1–3 i 5 oraz:

- 1) korzysta z pełni praw publicznych;
- 2) nie został skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z urzędu;
- 3) posiada tytuł naukowy lub stopień naukowy w dziedzinie nauk humanistycznych lub prawnych.

2. Rady jednostek organizacyjnych uczelni wyższych mających uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie historii oraz rady naukowe Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk, Instytutu Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk i Instytutu Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk wybierają po jednym przedstawicielu, wyróżniającym się wiedzą z zakresu historii Polski w XX wieku, do zgromadzenia elektorów, które przedstawia, nie później niż na 2 miesiące przed upływem kadencji Rady Instytutu Pamięci:

- 1) Sejmowi dziesięciu kandydatów na członków Rady Instytutu Pamięci;
- 2) Senatowi czterech kandydatów na członków Rady Instytutu Pamięci.

3. Krajowa Rada Sądownictwa przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej dwóch kandydatów na członków Rady Instytutu Pamięci, nie później niż na 2 miesiące przed upływem kadencji Rady Instytutu Pamięci.

4. Krajowa Rada Prokuratury przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej dwóch kandydatów na członków Rady Instytutu Pamięci, nie później niż na 2 miesiące przed upływem kadencji Rady Instytutu Pamięci.

5. Przepisy ust. 2–4 stosuje się odpowiednio, w przypadku gdy Sejm, Senat lub Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nie powołają Rady Instytutu Pamięci w pełnym składzie spośród kandydatów przedstawionych w trybie określonym odpowiednio w ust. 2–4.

6. Rada Instytutu Pamięci jest wybierana na kadencję trwającą 6 lat.

7. Kadencja Rady Instytutu Pamięci rozpoczyna się z dniem zebrania się Rady na pierwsze posiedzenie.

8. Pierwsze posiedzenie Rady Instytutu Pamięci zwołuje Prezes Instytutu Pamięci.

9. Funkcję członka Rady Instytutu Pamięci można pełnić nie dłużej niż przez dwie kadencje.

10. W skład Rady Instytutu Pamięci wchodzi dziewięciu członków, w tym:

- 1) pięciu powoływanych przez Sejm spośród kandydatów przedstawionych w trybie określonym w ust. 2 pkt 1;
- 2) dwóch powoływanych przez Senat spośród kandydatów przedstawionych w trybie określonym w ust. 2 pkt 2;
- 3) jeden powoływany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej spośród kandydatów przedstawionych w trybie określonym w ust. 3;
- 4) jeden powoływany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej spośród kandydatów przedstawionych w trybie określonym w ust. 4.

11. Jeżeli podmioty, o których mowa w ust. 2–4, nie przedstawiły w terminie odpowiednio Sejmowi, Senatowi lub Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wymaganej liczby kandydatów na członków Rady Instytutu Pamięci, odpowiednio Sejm, Senat lub Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powołują członków Rady Instytutu Pamięci.

12. Powołanie nowych członków Rady Instytutu Pamięci powinno nastąpić najpóźniej do dnia upływu kadencji Rady Instytutu Pamięci.

13. Członkostwo w Radzie Instytutu Pamięci ustaje wskutek:

- 1) śmierci;
- 2) rezygnacji;
- 3) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z urzędu;
- 4) odwołania odpowiednio przez Sejm, Senat albo Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Rady Instytutu Pamięci.

14. Rada Instytutu Pamięci wnioskuje, większością 2/3 głosów ustawowego składu Rady, o odwołanie członka Rady Instytutu Pamięci, jeżeli:

- 1) z powodu choroby, ułomności lub upadku sił stał się trwale niezdolny do pełnienia obowiązków członka Rady Instytutu Pamięci;

2) nie wypełnia obowiązków nałożonych przez ustawę lub działa na szkodę Instytutu Pamięci.

15. W przypadku ustania członkostwa przed upływem kadencji właściwy organ niezwłocznie powołuje nowego członka, na okres do zakończenia kadencji Rady Instytutu Pamięci. Przepisów ust. 2–4 nie stosuje się.

16. Rada Instytutu Pamięci wybiera ze swego składu przewodniczącego Rady oraz nie więcej niż trzech jego zastępców na kadencję trwającą 1 rok.

17. Wydatki związane z organizowaniem posiedzeń zgromadzenia elektorów są finansowane z budżetu Instytutu Pamięci.

18. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wysokość diet przysługujących członkom Rady Instytutu Pamięci z tytułu wykonywanych przez nich zadań, uwzględniając ich zakres, z tym że diety nie mogą być wyższe od czterokrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę.

19. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, tryb i sposób zgłaszania kandydatów do Rady Instytutu Pamięci, uwzględniając konieczność sprawnego przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego.

20. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb wyboru przez uprawnione podmioty przedstawicieli do zgromadzenia elektorów,
- 2) warunki i sposób zwoływania i organizowania posiedzenia zgromadzenia elektorów

– mając na względzie potrzebę sprawnego przeprowadzenia wyboru kandydatów na członków Rady Instytutu Pamięci.

21. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego ogłosi, w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, wykaz uczelni wyższych oraz instytutów, o których mowa w ust. 2, uprawnionych do wybierania przedstawicieli do zgromadzenia elektorów.

Art. 16. 1. Prezes Instytutu Pamięci wykonuje swoje funkcje przy pomocy jednostek organizacyjnych Instytutu Pamięci wymienionych w art. 18.

2. Prezes Instytutu Pamięci powołuje nie więcej niż trzech swoich zastępców.

Art. 17. 1. W celu wykonywania zadań Instytutu Pamięci w miejscowościach będących siedzibami sądów apelacyjnych tworzy się oddziały Instytutu Pamięci, zwane dalej „oddziałami”, w innych miastach zaś mogą być utworzone delegatury Instytutu Pamięci, zwane dalej „delegaturami”.

2. Oddziałem Instytutu Pamięci kieruje dyrektor oddziału, a delegaturą Instytutu Pamięci – naczelnik delegatury. Dyrektora oddziału oraz naczelnika delegatury powołuje i odwołuje Prezes Instytutu Pamięci.

Art. 18. 1. W Instytucie Pamięci tworzy się:

- 1) Główną Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zwaną dalej „Główną Komisją”;
- 2) Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów;
- 3) Biuro Edukacji Publicznej;
- 4) Biuro Lustracyjne.

2. W oddziałach tworzy się:

- 1) oddziałowe komisje ścigania zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zwane dalej „oddziałowymi komisjami”;
- 2) oddziałowe biura udostępniania i archiwizacji dokumentów;
- 3) oddziałowe biura edukacji publicznej;
- 4) oddziałowe biura lustracyjne.

3. W delegaturach mogą być tworzone wydziały udostępniania i archiwizacji dokumentów, referaty edukacji publicznej oraz referaty śledcze.

Art. 19. 1. Prokuratorów Głównej Komisji oraz oddziałowych komisji powołuje Prokurator Generalny na wniosek Krajowej Rady Prokuratury oraz odwołuje na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci.

2. Jednostkami organizacyjnymi, wymienionymi w art. 18 ust. 1 pkt 2 i 3, kierują dyrektorzy powoływani i odwoływani przez Prezesa Instytutu Pamięci.

3. Jednostkami organizacyjnymi, wymienionymi w art. 18 ust. 2 pkt 2 i 3 oraz ust. 3, kierują naczelnicy powoływani i odwoływani przez Prezesa Instytutu Pamięci.

4. (uchylony)

5. Oddziałową komisją kieruje naczelnik oddziałowej komisji. Naczelnika oddziałowej komisji powołuje, spośród prokuratorów wymienionych w ust. 1, i odwołuje Prokurator Generalny na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci.

5a. Dyrektor Głównej Komisji może powierzyć prokuratorowi oddziałowej komisji pełnienie obowiązków naczelnika oddziałowej komisji na okres nieprzekraczający 6 miesięcy.

6. Pracownik Instytutu Pamięci nie może, bez zezwolenia Prezesa Instytutu Pamięci, podejmować innego zajęcia zawodowego.

7. Prokuratorów Biura Lustracyjnego i prokuratorów oddziałowych biur lustracyjnych powołuje Prokurator Generalny na wniosek Krajowej Rady Prokuratury oraz odwołuje na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci.

8. Oddziałowym biurem lustracyjnym kieruje naczelnik oddziałowego biura lustracyjnego. Naczelnika oddziałowego biura lustracyjnego powołuje spośród prokuratorów wymienionych w ust. 7, i odwołuje Prokurator Generalny na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci.

9. Dyrektor Biura Lustracyjnego może powierzyć prokuratorowi oddziałowego biura lustracyjnego pełnienie obowiązków naczelnika oddziałowego biura lustracyjnego na okres nieprzekraczający 6 miesięcy.

10. Biurem Lustracyjnym kieruje Dyrektor Biura Lustracyjnego, powoływany spośród prokuratorów Biura Lustracyjnego i odwoływany przez Prokuratora Generalnego na wniosek zgłoszony przez Prezesa Instytutu Pamięci po zasięgnięciu opinii Rady Instytutu Pamięci.

11. Kadencja Dyrektora Biura Lustracyjnego trwa 3 lata, licząc od dnia powołania; po upływie kadencji Dyrektor Biura Lustracyjnego pełni swoje obowiązki do czasu powołania nowego Dyrektora Biura Lustracyjnego.

12. Ta sama osoba może być Dyrektorem Biura Lustracyjnego nie dłużej niż przez dwie kolejne kadencje.

13. Kadencja Dyrektora Biura Lustracyjnego ustaje z chwilą śmierci lub odwołania.

14. Dyrektora Biura Lustracyjnego odwołuje się w przypadku:

- 1) zrzeczenia się stanowiska;
- 2) stwierdzenia prawomocnym orzeczeniem sądu niezgodności z prawdą oświadczenia lustracyjnego;
- 3) długotrwałej przeszkody uniemożliwiającej wykonywanie obowiązków związanych ze stanowiskiem;
- 4) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z urzędu;
- 5) skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania.

Art. 20. Pracownicy Instytutu Pamięci, także po ustaniu stosunku pracy, są obowiązani zachować w tajemnicy wiadomości związane z działalnością Instytutu Pamięci, powzięte w związku z zatrudnieniem w Instytucie Pamięci, z wyjątkiem uzyskanych w toku badań naukowych.

Art. 21. Prezes Instytutu Pamięci oraz członkowie Rady Instytutu Pamięci są obowiązani, także po upływie kadencji albo ustaniu członkostwa, do zachowania w tajemnicy wiadomości, do których mieli dostęp w związku z wykonywaną funkcją. Nie dotyczy to faktów powszechnie znanych.

Art. 22. 1. Prezes Instytutu Pamięci może, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, zezwolić na ujawnienie wiadomości stanowiącej informację niejawną oraz na udostępnienie dokumentów lub materiałów zawierających informacje niejawne określonej osobie lub instytucji, jeżeli zachowanie tajemnicy uniemożliwiłoby wykonanie wskazanych w ustawie zadań Instytutu Pamięci.

2. W odniesieniu do dokumentów przekazanych do archiwum Instytutu Pamięci, Prezesowi Instytutu Pamięci przysługują uprawnienia określone w art. 6 ust. 7 ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 182, poz. 1228, z późn. zm.⁶⁾).

Art. 23. 1. Prezes Instytutu Pamięci przedstawia okresowo Radzie Instytutu Pamięci informację o istotnych sprawach związanych z działalnością Instytutu Pamięci.

2. Poza innymi zadaniami określonymi w ustawie Rada Instytutu Pamięci w szczególności zajmuje stanowisko w następujących sprawach:

- 1) przejścia do zasobów archiwalnych Instytutu Pamięci dokumentów spraw, o których mowa w art. 1, i oceny ich kompletności;

⁶⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 21, 1224 i 2281.

- 2) ustalania zasad ewidencjonowania, przechowywania, opracowywania, zabezpieczenia, udostępniania i publikowania dokumentów;
- 3) ustalania priorytetów w zakresie udostępniania dokumentów;
- 4) oceniania polityki ścigania przez Instytut Pamięci przestępstw, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a;
- 5) oceniania działania Biura Lustracyjnego;
- 6) ustalania programów badawczych, w tym przygotowywania i rozstrzygania corocznych konkursów na finansowanie przez Instytut Pamięci badań naukowych nad najnowszą historią Polski, a także informowania oraz edukacji społeczeństwa;
- 7) wyraża, na podstawie art. 36 ust. 9, opinię o zasadności odmowy udostępnienia dokumentów zgromadzonych przez Instytut Pamięci;
- 8) formułowania rekomendacji dotyczących podstawowych kierunków działalności Instytutu Pamięci w zakresie badań naukowych, edukacji, udostępniania dokumentów, ścigania zbrodni oraz procedur lustracyjnych.

3. Rada Instytutu Pamięci zatwierdza informację roczną, o której mowa w art. 24 ust. 1.

4. Rada Instytutu Pamięci przyjmuje uchwały większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby członków Rady.

Art. 24. 1. Prezes Instytutu Pamięci składa Sejmowi i Senatowi, raz w roku, informację o działalności Instytutu Pamięci.

2. Informacja, o której mowa w ust. 1, w części dotyczącej bezpieczeństwa lub obronności państwa może być utajniona.

3. Informacja Prezesa Instytutu Pamięci jest podawana do wiadomości publicznej, z wyłączeniem części, o której mowa w ust. 2.

4. Prezes Instytutu Pamięci składa raz w roku, za pośrednictwem Marszałka Sejmu, do wyłącznej wiadomości członków sejmowej Komisji do Spraw Służb Specjalnych, informację o sprawach określonych w art. 38.

Art. 24a. 1. Prezes Instytutu Pamięci składa Radzie Instytutu Pamięci sprawozdanie z działalności Instytutu Pamięci za dany rok kalendarzowy w terminie do dnia 31 marca roku następnego.

2. Rada Instytutu Pamięci przyjmuje sprawozdanie z działalności Instytutu Pamięci za dany rok kalendarzowy bezwzględną większością głosów.

3. Do sprawozdania, o którym mowa w ust. 1, przepisy art. 24 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 3

Gromadzenie dokumentów przez Instytut Pamięci

Art. 25. 1. Nie później niż w terminie 60 dni od dnia utworzenia Instytutu Pamięci organy, o których mowa niżej, są obowiązane przygotować do przekazania do archiwum Instytutu Pamięci dokumenty, zbiory danych, rejestry i kartoteki wytworzone oraz zgromadzone przez organy bezpieczeństwa państwa, organy więziennictwa, sądy i prokuratury oraz organy bezpieczeństwa III Rzeszy Niemieckiej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich. Obowiązek ten ciąży na:

- 1) Ministrze Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Szefie Urzędu Ochrony Państwa – co do dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek, a także akt funkcjonariuszy, wytworzonych lub gromadzonych w okresie do dnia 6 maja 1990 r.;
- 2) Ministrze Obrony Narodowej – co do dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek wojskowych organów bezpieczeństwa, a także akt funkcjonariuszy tych służb, wytworzonych lub gromadzonych w okresie do dnia 31 grudnia 1990 r.;
- 3) Ministrze Sprawiedliwości – co do dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek, wytworzonych oraz gromadzonych przez organy więziennictwa do dnia 31 grudnia 1956 r., dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek, wytworzonych lub gromadzonych przez wydział ochrony Centralnego Zarządu Zakładów Karnych i podległe mu jednostki w okresie do dnia 31 grudnia 1989 r., a także akt penitencjarnych osób represjonowanych z motywów politycznych osadzonych w zakładach karnych, aresztach śledczych i obozach odosobnienia;
- 4) prezesach sądów powszechnych i wojskowych – co do akt spraw osób represjonowanych z motywów politycznych;

- 5) prokuratorach kierujących powszechnymi i wojskowymi jednostkami organizacyjnymi prokuratury – co do akt spraw, w tym akt podręcznych spraw, o których mowa w pkt 4;
- 6) dyrektorach: Archiwum Akt Nowych oraz innych archiwów państwowych – co do akt byłej Polskiej Partii Robotniczej oraz byłej Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej dotyczących organów bezpieczeństwa państwa, a także akt organów bezpieczeństwa państw okupacyjnych;
- 7) dyrektorach: Archiwum Akt Nowych oraz innych archiwów państwowych – co do dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek, o których mowa w pkt 1–5, a przechowywanych w tych archiwach; przekazanie ich do Instytutu Pamięci następuje na zasadzie użyczenia.

2. Przekazanie akt, o których mowa w ust. 1 pkt 6, polega na dostarczeniu kopii.

3. Obowiązek określony w ust. 1 pkt 1–5 dotyczy także kopii dokumentów, zbiorów danych i kartotek, niezależnie od czasu ich sporządzenia.

4. Prezes Instytutu może w każdym czasie zażądać od:

- 1) ministra właściwego do spraw wewnętrznych,
- 2) Ministra Obrony Narodowej,
- 3) Ministra Sprawiedliwości,
- 4) prezesa sądu powszechnego i wojskowego,
- 5) prokuratora kierującego powszechną i wojskową jednostką organizacyjną prokuratury,
- 6) dyrektora Archiwum Akt Nowych oraz innego archiwum państwowego,
- 7) Szefów Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego,

a także innych instytucji, dokumentów nieprzekazanych.

5. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, Szef Urzędu Ochrony Państwa oraz Minister Obrony Narodowej mogą wykonać dla potrzeb urzędu kopie akt funkcjonariuszy pozostających w służbie, które powstały w okresach, o których mowa odpowiednio w ust. 1 pkt 1 lub 2.

6. Prezes Instytutu Pamięci wyznacza organom określonym w ust. 1 pkt 1–7 terminy przejęcia dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek, o których mowa w tym przepisie.

Art. 26. 1. Do archiwum Instytutu Pamięci przekazuje się dokumenty wytworzone w toku postępowań prowadzonych przez sądy w sprawach, o których mowa w ustawie z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów, z chwilą prawomocnego zakończenia postępowania w danej sprawie, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Dokumenty wytworzone w toku postępowań prowadzonych przez sądy w sprawach, o których mowa w art. 17 ustawy wymienionej w ust. 1, przekazuje się po upływie terminu do wniesienia kasacji w danej sprawie, a jeśli kasacja została wniesiona – po jej rozpatrzeniu. Z chwilą prawomocnego zakończenia postępowania w danej sprawie przekazuje się kopie tych dokumentów.

Art. 27. 1. Prezes Instytutu Pamięci może, po zawiadomieniu właściwego organu administracji rządowej lub samorządu terytorialnego albo zawodowego, uzyskać wgląd w dokumenty, jeżeli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że zawierają one informacje z zakresu działania Instytutu Pamięci.

2. Każdy, kto posiada dokumenty, o których mowa w art. 25, jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym fakcie Prezesa Instytutu Pamięci.

3. Każdy organ administracji rządowej, samorządu terytorialnego albo zawodowego jest obowiązany bezzwłocznie wydać Prezesowi Instytutu Pamięci, na jego żądanie, posiadane dokumenty, o których mowa w art. 25. Obowiązek ten dotyczy także wydania kopii.

4. Prezes Instytutu Pamięci może zażądać wydania także innej dokumentacji niż wskazana w art. 25, niezależnie od czasu jej wytworzenia lub zgromadzenia, jeżeli jest ona niezbędna do wypełnienia zadań Instytutu Pamięci określonych w ustawie.

5. Jeżeli dokumenty są niezbędne organowi, o którym mowa w ust. 3, do wykonywania jego zadań ustawowych, można poprzestać na przekazaniu Prezesowi Instytutu Pamięci ich kopii.

Art. 28. 1. Każdy, kto bez tytułu prawnego posiada dokumenty zawierające informacje z zakresu działania Instytutu Pamięci, jest obowiązany wydać je bezzwłocznie Prezesowi Instytutu Pamięci.

2. Właściciel lub osoba mająca inny tytuł prawny do posiadania dokumentów, o których mowa w ust. 1, jest obowiązana do ich udostępnienia Prezesowi Instytutu Pamięci, na jego żądanie, w celu sporządzenia kopii.

3. Prezes Instytutu Pamięci może zwracać się do wszelkich osób lub instytucji zagranicznych o pomoc w udostępnianiu dokumentów.

Art. 29. W zakresie działalności archiwalnej Instytut Pamięci gromadzi, ewidencjonuje, przechowuje, opracowuje, zabezpiecza i udostępnia dokumenty zbrodni oraz dokumenty ukazujące fakty i okoliczności dotyczące losów Narodu Polskiego w latach 1939–1990 i informujące o poniesionych ofiarach i wyrządzonych szkodach, wydaje na ich podstawie uwierzytelnione odpisy, wypisy, wyciągi i reprodukcje przechowywanych dokumentów.

Rozdział 4

Udostępnianie dokumentów przez Instytut Pamięci

Art. 29a. 1. Prezes Instytutu Pamięci, na wniosek, informuje w ciągu 14 dni w formie zaświadczenia, czy dane osobowe wnioskodawcy są tożsame z danymi osobowymi, które znajdują się w katalogu funkcjonariuszy, współpracowników, kandydatów na współpracowników organów bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 5, oraz innych osób, udostępnionym w Instytucie Pamięci od dnia 26 listopada 2004 r.

2. (uchylony)

3. Na wniosek wnioskodawcy treść zaświadczenia, o którym mowa w ust. 1, jest publikowana w Biuletynie Informacji Publicznej Instytutu Pamięci.

Art. 30. 1. Każdy ma prawo wystąpić z wnioskiem do Instytutu Pamięci o udostępnienie do wglądu dotyczących go dokumentów będących w zasobach Instytutu Pamięci.

2. Instytut Pamięci udostępnia dokumenty, o których mowa w ust. 1, dotyczące wnioskodawcy lub kopie tych dokumentów, jeżeli stan fizyczny zachowania dokumentów nie pozwala na ich udostępnienie lub jeżeli o dostęp do tych samych dokumentów ubiega się jednocześnie wiele osób lub gdy dysponuje wyłącznie kopiami tych dokumentów, przy czym:

1) Instytut Pamięci udostępnia kopie dokumentów, o których mowa w ust. 1, dotyczących wnioskodawcy i wytworzonych przez wnioskodawcę lub przy jego udziale w ramach czynności wykonywanych w związku z jego pracą lub służbą w organach bezpieczeństwa państwa albo w związku z czynnościami wykonywanymi w charakterze tajnego informatora lub pomocnika przy operacyjnym zdobywaniu informacji;

2) (utracił moc)⁷⁾

3. (uchylony)

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać:

- 1) imię i nazwisko oraz adres zamieszkania wnioskodawcy;
- 2) rodzaj i numer dokumentu tożsamości;
- 3) datę wydania dokumentu tożsamości oraz nazwę organu, który go wydał;
- 4) dane ułatwiające odnalezienie dokumentów.

5. W razie późniejszego odnalezienia w archiwum Instytutu Pamięci dokumentów dotyczących wnioskodawcy należy go o tym poinformować oraz pouczyć o możliwości ponownego złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1.

Art. 31. 1. Udostępnienie przez Instytutu Pamięci kopii dokumentów, w przypadku, o którym mowa w art. 30 ust. 2 pkt 1, następuje w drodze decyzji administracyjnej.

2. Od decyzji, o której mowa w ust. 1, służy odwołanie do Prezesa Instytutu Pamięci.

⁷⁾ Z dniem 15 maja 2007 r. na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 maja 2007 r. sygn. akt K 2/07 (Dz. U. Nr 85, poz. 571).

Art. 32. 1. Po rozpatrzeniu odwołania, o którym mowa w art. 31 ust. 2, Prezes Instytutu Pamięci wydaje decyzję, w której:

- 1) utrzymuje w mocy decyzję, o której mowa w art. 31 ust. 1;
- 2) uchyla decyzję, o której mowa w art. 31 ust. 1, i przekazuje sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ pierwszej instancji.

2. Wnioskodawcy przysługuje skarga do sądu administracyjnego na decyzję, o której mowa w ust. 1 pkt 1, w terminie określonym w art. 53 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2012 r. poz. 270, z późn. zm.⁸⁾).

3. Sąd administracyjny rozpoznaje skargę na posiedzeniu niejawnym.

4. Przepisu art. 106 § 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi nie stosuje się.

5. Wyrok wydany na posiedzeniu niejawnym uzasadnia się tylko w przypadku uwzględnienia skargi. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręcza się tylko Prezesowi Instytutu Pamięci. Skarżącemu doręcza się odpis wyroku.

6. Po wydaniu wyroku sąd administracyjny niezwłocznie zwraca do Instytutu Pamięci akta postępowania.

7. Do skargi kasacyjnej stosuje się odpowiednio ust. 4–6.

Art. 33. 1. (uchylony)

2. Każdy, kto uzyskał wgląd w dokumenty, o których mowa w art. 30 ust. 1, ma prawo – na zasadach i w zakresie określonych w ustawie – do uzyskania kopii tych dokumentów oraz prawo do zwrotu przedmiotów znajdujących się w archiwum Instytutu Pamięci, które w momencie utraty stanowiły jego własność lub były w jego posiadaniu.

3. Dokumenty udostępnia się do wglądu w siedzibie oddziału Instytutu Pamięci właściwego ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy, chyba że we wniosku wskazał on inny oddział, w terminie 4 miesięcy od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w art. 30 ust. 1. Przepis art. 34 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

4. (uchylony)

5. Wydanie kopii dokumentów jest bezpłatne, z zastrzeżeniem ust. 6.

6. Za sporządzenie i wydanie reprodukcji dokumentów dla celów, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 2 i 3, pobiera się opłatę, która stanowi dochód Instytutu Pamięci.

7. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, rodzaj i zakres usług reprodukcyjnych, które podlegają opłacie, maksymalne stawki opłat oraz sposób ich naliczania i pobierania, mając na względzie potrzebę realizacji celów naukowych i publicystycznych. Wysokość opłat nie może przekraczać dodatkowych kosztów pieniężnych z tytułu usług reprodukcyjnych ponoszonych przez Instytut Pamięci.

Art. 34. 1. Wydanie kopii dokumentów następuje na pisemny wniosek osoby, o której mowa w art. 33 ust. 2.

2. Na żądanie wnioskodawcy należy uwierzytelnić wydawane kopie dokumentów.

3. Wydanie kopii dokumentów następuje w siedzibie oddziału Instytutu Pamięci właściwego ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy, chyba że we wniosku wskazał on inny oddział, w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1.

4. Wnioskodawca powinien być zawiadomiony na piśmie o terminie wydania kopii dokumentów przynajmniej na 7 dni przed tym terminem. Wydanie kopii dokumentów powinno być udokumentowane protokołem, który podpisuje wnioskodawca i upoważniony pracownik Instytutu Pamięci.

5. Na pisemny wniosek osoby, o której mowa w art. 33 ust. 2, Instytut Pamięci wydaje znajdujące się w jego archiwum przedmioty, które w momencie utraty stanowiły jej własność lub były w jej posiadaniu.

6. Przed wydaniem przedmiotów Instytut Pamięci może sporządzić i zachować ich kopie; o fakcie tym należy poinformować wnioskodawcę.

7. W zakresie określonym w ust. 5 przepisy ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 1101 i 1529, z 2014 r. poz. 183 i 543 oraz z 2015 r. poz. 658, 1191, 1224, 1269 i 1311.

Art. 35. 1. Na pisemny wniosek osoby, o której mowa w art. 33 ust. 2, podaje się tej osobie dalsze dane identyfikujące tożsamość osób, które przekazywały o niej informacje organom bezpieczeństwa państwa, jeżeli można je jednoznacznie określić na podstawie dokumentów danego organu bezpieczeństwa państwa i jeżeli w dokumentach udostępnionych do wglądu na podstawie wniosku, o którym mowa w art. 30 ust. 1, znajdują się pseudonimy lub nazwiska tych osób.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli w dokumentach udostępnionych do wglądu na podstawie wniosku, o którym mowa w art. 30 ust. 1, znajdują się nazwiska pracowników i funkcjonariuszy, którzy zbierali lub oceniali informacje o wnioskodawcy lub prowadzili osoby, które przekazywały organom bezpieczeństwa państwa te informacje.

3. Odmawia się podania nazwisk oraz innych danych identyfikujących tożsamość osób, które udzielały jedynie informacji o przestępstwach pospolitych.

4. Od odmowy udostępnienia danych identyfikujących tożsamość osób, o których mowa w ust. 1 i 2, przysługuje odwołanie do Prezesa Instytutu Pamięci.

5. W zakresie określonym w ust. 1 i 2 przepisy art. 34 ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 35a. 1. Wnioski, o których mowa w art. 30 ust. 1, art. 34 ust. 1 i 5, składa się osobiście w siedzibie Instytutu Pamięci, jego oddziałach i delegaturach lub za pośrednictwem operatora pocztowego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. poz. 1529 oraz z 2015 r. poz. 1830), pod warunkiem poświadczenia podpisu wnioskodawcy przez notariusza.

2. Osoba mająca stałe miejsce zamieszkania za granicą może złożyć wniosek osobiście w polskiej placówce konsularnej, przy czym podpis wnioskodawcy uwierzytelnia konsul. Wniosek taki może być również złożony za pośrednictwem operatora pocztowego, pod warunkiem poświadczenia podpisu wnioskodawcy przez notariusza lub inną osobę uprawnioną do uwierzytelniania podpisów zgodnie z prawem państwa, w którym ta czynność zostanie dokonana.

3. Po złożeniu wniosku wnioskodawca może ustanowić pełnomocnika do realizacji przysługujących mu praw wynikających z ustawy.

4. Uprawnienia wynikające z art. 30–35 i 35b może wykonywać osoba najbliższa zmarłego w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego.

5. Jeżeli realizacja praw wynikających z art. 30–35 i 35b następuje przez osobę najbliższą, o której mowa w ust. 4, należy we właściwym wniosku wskazać imię i nazwisko osoby zmarłej, której praw on dotyczy.

Art. 35b. 1. Każdy ma prawo załączyć do zbioru dotyczących go dokumentów własne uzupełnienia, sprostowania, uaktualnienia, wyjaśnienia oraz dokumenty lub ich kopie. Dane już zawarte w dokumentach nie ulegają zmianie.

2. Uzupełnienia, sprostowania, uaktualnienia, wyjaśnienia oraz dokumenty lub ich kopie dołącza się do zbioru dokumentów z oznaczeniem ich w sposób pozwalający na ich odróżnienie od dokumentów zgromadzonych przez Instytut Pamięci w trybie art. 25.

Art. 35c. 1. Każdy ma prawo wystąpić z wnioskiem do Instytutu Pamięci o udostępnienie do wglądu dokumentów osobowych dotyczących pracownika lub funkcjonariusza organu bezpieczeństwa państwa.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać:

- 1) imię i nazwisko oraz adres zamieszkania wnioskodawcy;
- 2) rodzaj i numer dokumentu tożsamości;
- 3) datę wydania dokumentu tożsamości oraz nazwę organu, który go wydał;
- 4) dane ułatwiające odnalezienie dokumentów, w szczególności imię i nazwisko oraz informacje o miejscu pracy lub działania pracownika lub funkcjonariusza organu bezpieczeństwa państwa, którego dotyczyć mają dokumenty.

3. Funkcjonariusze i pracownicy organów bezpieczeństwa państwa mogą uzyskać na swój wniosek kopie dotyczących ich dokumentów osobowych.

4. W razie późniejszego odnalezienia w archiwum Instytutu Pamięci dokumentów osobowych dotyczących pracownika lub funkcjonariusza organu bezpieczeństwa państwa, którymi zainteresowany był wnioskodawca, należy go o tym poinformować oraz pouczyć o możliwości ponownego złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1.

Art. 36. 1. Dokumenty zgromadzone przez Instytut Pamięci udostępnia się w celu:

- 1) wykonywania zadań ustawowych;
- 2) prowadzenia badań naukowych;

3) publikacji materiału prasowego, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24, z późn. zm.⁹⁾), z upoważnienia redakcji albo wydawcy.

2. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, udostępnia się na pisemny wniosek, skierowany do dyrektora oddziału Instytutu Pamięci, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę wnioskodawcy.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, powinien zawierać:

- 1) imię i nazwisko albo nazwę oraz adres zamieszkania albo siedziby wnioskodawcy;
- 2) rodzaj i numer dokumentu tożsamości osoby, której ma nastąpić udostępnienie;
- 3) datę wydania dokumentu tożsamości osoby, której ma nastąpić udostępnienie oraz nazwę organu, który go wydał;
- 4) dane ułatwiające odnalezienie dokumentów.

4. Wniosek o udostępnienie dokumentów w celu, o którym mowa:

- 1) w ust. 1 pkt 1 – powinien zawierać również podstawę prawną dotyczącą wykonywania zadań, o których mowa w ust. 1 pkt 1;
- 2) w ust. 1 pkt 2 – powinien zawierać również:
  - a) wskazanie tematu prowadzonych badań naukowych,
  - b) rekomendację pracownika naukowego uprawnionego do prowadzenia badań naukowych w dyscyplinach nauk humanistycznych, społecznych, gospodarki lub prawa – w przypadku osób niebędących takimi pracownikami;
- 3) w ust. 1 pkt 3 – powinien zawierać również:
  - a) wskazanie tematu materiału prasowego,
  - b) załączone upoważnienie redakcji albo wydawcy do wystąpienia z wnioskiem.

4a. Dokumenty określone w ust. 1, których sygnatury są znane i których odnalezienie nie wymaga dodatkowych kwerend, udostępnia się w terminie 7 dni od dnia złożenia wniosku.

4b. Osoby, które korzystają z dokumentów, o których mowa w ust. 1, do celów, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, mają prawo do uzyskiwania, na wniosek, informacji ze znajdujących się w zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci zbiorów danych, rejestrów i kartotek organów bezpieczeństwa państwa, w tym dotyczących tożsamości tajnych informatorów lub pomocników przy operacyjnym zdobywaniu informacji.

5. Podmioty, które złożyły wniosek i którym dokumenty zostały udostępnione, ponoszą odpowiedzialność prawną za sposób ich wykorzystania, o czym należy je poinformować na piśmie.

6. Dyrektor oddziału Instytutu Pamięci, w drodze decyzji administracyjnej, odmawia udostępnienia dokumentów, o których mowa w ust. 1, jeżeli złożony wniosek nie spełnia warunków określonych w ust. 1–4 lub zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 30 ust. 2 pkt 1, art. 37 lub art. 39.

7. Decyzja, o której mowa w ust. 6, powinna zawierać uzasadnienie faktyczne i prawne. Można odstąpić od uzasadnienia faktycznego lub ograniczyć je w zakresie, w jakim udostępnienie informacji wnioskodawcy uniemożliwia realizację ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów.

8. Od decyzji, o której mowa w ust. 6, służy odwołanie do Prezesa Instytutu Pamięci.

9. W wyniku rozpatrzenia odwołania, o którym mowa w ust. 8, Prezes Instytutu Pamięci, po zasięgnięciu opinii Rady Instytutu Pamięci, wydaje decyzję, w której:

- 1) utrzymuje w mocy decyzję, o której mowa w ust. 6;
- 2) uchyla decyzję, o której mowa w ust. 6, i przekazuje sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ pierwszej instancji.

10. Do decyzji Prezesa Instytutu Pamięci, o której mowa w ust. 9, stosuje się przepis ust. 7.

⁹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 34, poz. 187, z 1990 r. Nr 29, poz. 173, z 1991 r. Nr 100, poz. 442, z 1996 r. Nr 114, poz. 542, z 1997 r. Nr 88, poz. 554 i Nr 121, poz. 770, z 1999 r. Nr 90, poz. 999, z 2001 r. Nr 112, poz. 1198, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, z 2004 r. Nr 111, poz. 1181, z 2005 r. Nr 39, poz. 377, z 2007 r. Nr 89, poz. 590, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228 i Nr 235, poz. 1551, z 2011 r. Nr 85, poz. 459, Nr 156, poz. 934, Nr 205, poz. 1204 i Nr 282, poz. 1660, z 2012 r. poz. 1136 oraz z 2013 r. poz. 771.

11. Wnioskodawcy przysługuje skarga do sądu administracyjnego na decyzję, o której mowa w ust. 9 pkt 1, w terminie określonym w art. 53 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

12. Sąd administracyjny rozpoznaje skargę na posiedzeniu niejawnym.

13. Po uprawomocnieniu się wyroku sąd administracyjny niezwłocznie zwraca do Instytutu Pamięci akta postępowania.

14. Do skargi kasacyjnej stosuje się odpowiednio przepis ust. 12.

Art. 37. 1. Osoba, która uzyskała na podstawie art. 30 wgląd w dotyczące jej dokumenty, i nie zachowały się w stosunku do niej dokumenty, o których mowa w art. 30 ust. 2 pkt 1, może zastrzec, że dotyczące jej dane osobowe zebrane w sposób tajny w toku czynności operacyjno-rozpoznawczych organów bezpieczeństwa państwa nie będą udostępniane w celach, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 2 i 3, przez określony czas, jednakże nie dłużej niż przez 50 lat od daty ich wytworzenia.

2. Osoba, która uzyskała na podstawie art. 30 wgląd w dotyczące jej dokumenty, i nie zachowały się w stosunku do niej dokumenty, o których mowa w art. 30 ust. 2 pkt 1, może zastrzec, że dotyczące jej informacje ujawniające jej pochodzenie etniczne lub rasowe, przekonania religijne, przynależność wyznaniową oraz dane o stanie zdrowia i życiu seksualnym, a także ujawniające jej stan majątkowy, a w szczególności nieruchomości oraz rzeczy ruchome stanowiące dobra kultury w rozumieniu przepisów o ochronie dóbr kultury, nie będą udostępnione.

3. Prezes Instytutu Pamięci informuje o prawie zastrzeżenia, o którym mowa w ust. 1 i 2.

4. Osoba, która uzyskała na podstawie art. 30 wgląd w dotyczące jej dokumenty, może wyrazić zgodę na udostępnianie swoich danych osobowych określonych w ust. 1, wskazanym organom władzy publicznej, innym instytucjom, organizacjom i osobom, a także na ich powszechną dostępność.

5. Dane osobowe, określone w ust. 1, mogą być jednakże udostępniane w celach, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 2 i 3, jeżeli:

- 1) osoba, której dotyczą te dane, albo w przypadku jej śmierci osoba najbliższa wyrazi na to zgodę;
- 2) odnoszą się do publicznego wystąpienia osoby, której dotyczą, do jej działalności publicznej lub politycznej lub są danymi osobowymi wymaganymi przez ustawę w związku z pełnieniem funkcji publicznej.

6. Cele, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 2 i 3, można realizować także po anonimizacji danych osobowych, i informacji, o których mowa w ust. 1 i 2, w kopiach dokumentów.

7. Prawo do zastrzeżenia, o którym mowa w ust. 1 i 2, oraz prawo do wyrażenia zgody na udostępnienie swoich danych osobowych, określonych w ust. 1, wskazanym organom władzy publicznej, innym instytucjom, organizacjom i osobom nie przysługuje w stosunku do dokumentów, o których mowa w art. 30 ust. 2 pkt 1.

Art. 38. 1. Funkcjonariusze i żołnierze służb specjalnych upoważnieni odpowiednio przez Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu, Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Szefa Służby Wywiadu Wojskowego lub Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego, działając w zakresie zadań ustawowych, po zawiadomieniu Prezesa Instytutu Pamięci, mogą mieć wgląd do danych zawartych w dokumentach gromadzonych przez Instytut Pamięci, w granicach upoważnienia.

2. Dokumenty organów bezpieczeństwa państwa mogą być wykorzystywane przez upoważnionych funkcjonariuszy służb specjalnych w ramach ich zadań ustawowych, jeśli zawierają informację o przestępstwie szpiegostwa, przestępstwie o charakterze terrorystycznym, przestępstwie godzącym w podstawy ekonomiczne państwa lub przestępstwie korupcji w rozumieniu ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2015 r. poz. 1929 i 2023) lub przestępstwie godzącym w porządek konstytucyjny Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do funkcjonariuszy służb specjalnych państw, z którymi Rzeczpospolita Polska jest związana stosowną umową międzynarodową, jeżeli dokumenty te zawierają informację o przestępstwie szpiegostwa lub terroryzmu.

Art. 39. 1. Odpowiednio Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szef Agencji Wywiadu lub Minister Obrony Narodowej może zastrzec, na czas określony, że do określonych dokumentów nie może mieć dostępu żadna inna osoba poza wyznaczonymi przez nich przedstawicielami, jeżeli jest to konieczne dla bezpieczeństwa państwa. Organy innych służb specjalnych mogą występować z takim zastrzeżeniem za pośrednictwem odpowiednio Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szefa Agencji Wywiadu.

2. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, stanowią wyodrębniony, tajny zbiór w archiwum Instytutu Pamięci i podlegają szczególnej ochronie.

2a. W skład zbioru, o którym mowa w ust. 2, wchodzi, na czas nieokreślony, deklaracje, o których mowa w art. 7a ust. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów, a także oświadczenia lustracyjne złożone w związku z pełnieniem w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego albo Służbie Wywiadu Wojskowego funkcji publicznej, o której mowa w art. 4 pkt 24 tej ustawy. Przepisów ust. 3–5 nie stosuje się.

2b. Do oświadczeń lustracyjnych, o których mowa w ust. 2a, nie może mieć dostępu żadna inna osoba poza przedstawicielami wyznaczonymi przez odpowiednio Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu, Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego oraz – w zakresie oświadczeń złożonych w związku z pełnieniem w Służbie Kontrwywiadu Wojskowego albo Służbie Wywiadu Wojskowego funkcji publicznej, o której mowa w art. 4 pkt 24 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów – przez Ministra Obrony Narodowej, a także przez Prezesa Instytutu Pamięci w celu realizacji czynności określonych w art. 52a pkt 2.

3. Prezes Instytutu Pamięci, na wniosek odpowiednio Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szefa Agencji Wywiadu lub na wniosek Ministra Obrony Narodowej, zatwierdza lub uchyla zastrzeżenie dostępu do określonych dokumentów. Od decyzji Prezesa Instytutu Pamięci Ministrowi Obrony Narodowej oraz odpowiednio Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szefowi Agencji Wywiadu służy odwołanie do Rady Instytutu Pamięci.

4. Zastrzeżenie podlega ochronie zgodnie z przepisami o ochronie informacji niejawnych o klauzuli tajności „tajne” lub „ściśle tajne”.

5. Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szef Agencji Wywiadu oraz Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z Prezesem Instytutu Pamięci, dokonują nie rzadziej niż co 3 lata okresowych przeglądów dokumentów zgromadzonych w zbiorze wyodrębnionym. W przypadku stwierdzenia ustąpienia przesłanek uzasadniających zastrzeżenie Prezes Instytutu Pamięci podejmuje z urzędu, po zasięgnięciu opinii Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu oraz Ministra Obrony Narodowej, albo na wniosek tych organów, decyzję o uchyleniu lub skróceniu okresu zastrzeżenia. Przepisy ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 39a. Przepis art. 39 nie ogranicza uprawnień sądu i prokuratora oddziałowej komisji w sprawach dotyczących zbrodni określonych w art. 1 pkt 1 lit. a oraz uprawnień sądu w postępowaniu lustracyjnym i prokuratora Biura Lustracyjnego lub oddziałowego biura lustracyjnego w związku z wykonywaniem czynności, o których mowa w art. 52e ust. 3a.

Art. 40. Jeżeli Prezes Instytutu Pamięci, w związku z wykonywaniem swoich zadań, stwierdzi, że w dokumentach znajdują się informacje o przestępstwach określonych w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, zawiadamia o tym bezzwłocznie Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Przepisu art. 304 Kodeksu postępowania karnego nie stosuje się.

Art. 41. (uchylony)

Art. 42. Jeżeli Dyrektor Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów Instytutu Pamięci zostanie zawiadomiony, że znajdujące się w dokumentach dane osobowe są nieprawdziwe, to informacje o tym dołącza się do zbioru dokumentów dotyczących danej osoby.

Art. 43. 1. Postępowanie w sprawach uregulowanych w ustawie prowadzi się według przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej. W sprawach określonych w art. 39 skarga do sądu administracyjnego nie przysługuje.

2. W sprawach rozstrzyganych decyzją administracyjną, w myśl przepisów niniejszej ustawy, organem pierwszej instancji jest dyrektor oddziału Instytutu Pamięci. Organem odwoławczym jest Prezes Instytutu Pamięci.

Art. 44. (uchylony)

Rozdział 5

Funkcje śledcze Instytutu Pamięci

Art. 45. 1. Śledztwo w sprawach o zbrodni, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a, wszczyna i prowadzi prokurator oddziałowej komisji.

2. Prokuratorom Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu i oddziałowych komisji ścigania zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w sprawach określonych w art. 1 pkt 1 lit. a przysługują wszystkie uprawnienia prokuratora, także w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych.

3. Celem śledztwa w sprawach o zbrodnie, o których mowa w art. 1, jest również wszechstronne wyjaśnienie okoliczności sprawy, a w szczególności ustalenie osób pokrzywdzonych.

4. Okoliczność, o której mowa w art. 17 § 1 pkt 5 Kodeksu postępowania karnego, nie może stanowić przeszkody do realizacji celu, o którym mowa w ust. 3. Po zrealizowaniu tego celu postępowanie umarza się.

5. Do prowadzenia śledztw przez Instytut Pamięci stosuje się przepisy Kodeksu postępowania karnego.

6. Prokurator oddziałowej komisji może zaniechać wszczęcia postępowania, a wszczęte umorzyć w stosunku do sprawcy przestępstwa, o którym mowa w art. 1 pkt 1 lit. a, jeżeli dobrowolnie ujawnił on wobec organu powołanego do ścigania przestępstw wszystkie istotne informacje dotyczące osób współdziałających przy popełnieniu przestępstwa, jak również okoliczności jego popełnienia, jeżeli informacje te umożliwiają wszczęcie postępowania przeciwko określonej osobie. Odstępując od ścigania sprawcy przestępstwa, prokurator uwzględnia stopień społecznej szkodliwości popełnionego przez niego czynu i stopień jego winy oraz rodzaj i charakter przestępstwa ujawnionego, a w szczególności ustala, czy możliwe jest ujawnienie w inny sposób sprawców współdziałających w dokonaniu tego przestępstwa, a także ocenia wagę, jaką ma ujawnienie przestępstwa dla realizacji zadań Instytutu Pamięci.

7. Prokurator może wszcząć postępowanie w stosunku do sprawcy, którego ścigania zaniechał na podstawie ust. 6, tylko wtedy, gdy w toku dalszego postępowania uchylił się on od złożenia zeznań lub złożył zeznania odmienne od tych, które uzasadniały zaniechanie wszczęcia postępowania lub umorzenie postępowania wszczętego.

8. Jeżeli osoba, wobec której ścigania zaniechano na podstawie ust. 6, zostanie wezwana w charakterze świadka, prokurator oddziałowej komisji może wydać postanowienie o zachowaniu w tajemnicy jej danych osobowych, choćby nie zachodziły okoliczności określone w art. 184 § 1 Kodeksu postępowania karnego.

9. W sądowym postępowaniu odwoławczym na skutek wniesienia apelacji oraz kasacji występują prokuratorzy Głównej Komisji.

10. Dyrektor Głównej Komisji wnosi kasację w zastępstwie Prokuratora Generalnego w sprawach, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a, w tym także należących do właściwości sądów wojskowych.

Art. 45a. Instytut Pamięci wszczyna z urzędu śledztwo w sprawach o przestępstwa określone w art. 54 i 55.

Art. 46. Prezes Instytutu Pamięci, po zasięgnięciu opinii Dyrektora Głównej Komisji, może ujawnić opinii publicznej, a także innym osobom niż wymienione w art. 156 § 5 Kodeksu postępowania karnego, dane osobowe sprawcy zbrodni, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a, jeżeli postępowanie karne nie zakończyło się wydaniem prawomocnego wyroku skazującego z powodu wskazanego w art. 17 § 1 pkt 5 Kodeksu postępowania karnego albo zostało zawieszona na podstawie art. 22 § 1 tego kodeksu.

Art. 47. 1. Dyrektor Głównej Komisji jest prokuratorem przełożonym prokuratorów tej Komisji oraz komisji oddziałowych. Naczelnik komisji oddziałowej jest prokuratorem przełożonym prokuratorów tej komisji.

1a. Prokuratorami bezpośrednio przełożonymi są:

- 1) Dyrektor Głównej Komisji – w stosunku do prokuratorów pełniących czynności w tej Komisji oraz naczelników oddziałowych komisji;
- 2) naczelnicy oddziałowych komisji – w stosunku do prokuratorów danej oddziałowej komisji.

2. Polecenia Prokuratora Generalnego, wykraczające poza zakres zadań Instytutu Pamięci, mogą być wydawane prokuratorom Głównej Komisji i oddziałowych komisji tylko za zgodą Prezesa Instytutu Pamięci.

3. Prokuratorami nadrzędnymi w stosunku do prokuratorów oddziałowych komisji są dyrektor Głównej Komisji oraz prokuratorzy tej Komisji.

4. Prokurator odwołany z powodu zrzeczenia się stanowiska prokuratora Instytutu Pamięci ma prawo powrócić na stanowisko zajmowane poprzednio lub otrzymać stanowisko równorzędne poprzednio zajmowanemu, jeśli nie ma innych przeszkód prawnych.

4a. (uchylony)

4b. W przypadku stwierdzenia, że prokurator Głównej Komisji i oddziałowej komisji nie może ze względów zdrowotnych pełnić służby w Instytucie Pamięci, Prokurator Generalny przenosi go na stanowisko równorzędne do innej jed-

nostki organizacyjnej prokuratury, Ministerstwa Sprawiedliwości lub innej jednostki organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości albo przez niego nadzorowanej, zgodnie z kwalifikacjami prokuratora.

5. Wynagrodzenie prokuratorów Głównej Komisji określają przepisy o wynagrodzeniu prokuratorów Prokuratury Generalnej, zaś wynagrodzenie prokuratorów oddziałowych komisji określają przepisy o wynagrodzeniu prokuratorów prokuratury apelacyjnej. Wynagrodzenie to wraz ze związanymi z nim świadczeniami o charakterze osobowym finansowane jest ze środków Instytutu Pamięci.

6. Do prokuratorów Instytutu Pamięci stosuje się, w sprawach nieuregulowanych ustawą, przepisy ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz. U. z 2011 r. Nr 270, poz. 1599, ze zm.¹⁰⁾).

Art. 48. Prokurator oddziałowej komisji wydaje postanowienie o wszczęciu albo odmowie wszczęcia śledztwa w sprawie o zbrodnię, o której mowa w art. 1 pkt 1 lit. a, w terminie 3 miesięcy od otrzymania zawiadomienia o przestępstwie. Jeżeli osoba lub instytucja, która złożyła zawiadomienie, nie zostanie w ciągu 4 miesięcy od dnia jego złożenia powiadomiona o wszczęciu albo odmowie wszczęcia śledztwa, może wnieść zażalenie do prokuratora nadrzędnego.

Art. 49. Po upływie 3 miesięcy od daty wszczęcia śledztwa w sprawie o zbrodnię, o której mowa w art. 1 pkt 1 lit. a, prokurator prowadzący je składa prokuratorowi nadrzędnemu sprawozdanie z dokonanych czynności. Sprawozdanie takie składa się po upływie każdego trzymiesięcznego okresu śledztwa. Terminów dotyczących ukończenia śledztwa, określonych w art. 310 Kodeksu postępowania karnego, nie stosuje się.

Art. 50. 1. Główna Komisja oraz oddziałowe komisje stanowią jednostki organizacyjne prokuratury w rozumieniu umów międzynarodowych, wiążących Rzeczpospolitą Polską z innymi państwami, o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych, pracowniczych i karnych.

2. Minister właściwy do spraw sprawiedliwości może, na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci, delegować sędziego do pełnienia czynności w Głównej Komisji oraz udzielania pomocy prawnej.

Art. 51. 1. Do zgromadzenia i kolegium prokuratorów Głównej Komisji stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze o zgromadzeniu i kolegium prokuratury apelacyjnej.

2. Członków Sądu Dyscyplinarnego oraz Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego dla prokuratorów Instytutu Pamięci wybiera, w ustalonej przez siebie liczbie, na okres 4 lat, zgromadzenie prokuratorów Głównej Komisji spośród prokuratorów Instytutu Pamięci. Sąd Dyscyplinarny oraz Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny wybierają ze swego grona przewodniczących.

3. Sąd Dyscyplinarny w Instytucie Pamięci orzeka w pierwszej instancji w składzie trzech członków, a w drugiej instancji – w składzie pięciu członków. W składzie orzekającym w drugiej instancji nie może brać udziału członek Sądu, który brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia.

4. Dyrektor Głównej Komisji jest przełożonym dyscyplinarnym w stosunku do prokuratorów Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu i oddziałowych komisji ścigania zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

5. Rzecznika Dyscyplinarnego dla prokuratorów Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu i oddziałowych komisji ścigania zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wyznacza Prokurator Generalny spośród prokuratorów Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu i oddziałowych komisji ścigania zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu na wniosek Dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Rzecznik dyscyplinarny jest związany wskazaniem Dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Art. 52. Organy wymiaru sprawiedliwości, prokuratury, organy i jednostki organizacyjne podległe, nadzorowane lub podporządkowane ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, Ministrowi Obrony Narodowej, ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych i odpowiednio Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szefowi Agencji Wywiadu oraz organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego są obowiązane, każdy w zakresie swojego działania, do udzielania pomocy Instytutowi Pamięci w realizacji zadań Instytutu Pamięci, o których mowa w art. 1.

¹⁰⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 637, z 2013 r. poz. 1247 i 1623, z 2014 r. poz. 504 oraz z 2015 r. poz. 694, 1045, 1066, 1224, 1309, 1311 i 1890. Tekst jednolity nie uwzględnia zmiany ogłoszonej w Dz. U. z 2011 r. Nr 240, poz. 1430.

Rozdział 5a

Funkcje lustracyjne Instytutu Pamięci

Art. 52a. Do zadań Biura Lustracyjnego należy w szczególności:

- 1) prowadzenie rejestru oświadczeń lustracyjnych, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów;
- 2) analiza oświadczeń lustracyjnych oraz zbieranie informacji niezbędnych do prawidłowej ich oceny;
- 3) przygotowywanie postępowań lustracyjnych;
- 4) sygnalizowanie odpowiednim organom o niewywiązywaniu się organów pozasądowych z obowiązków nałożonych przez ustawę;
- 5) (utracił moc)⁷⁾
- 6) przygotowywanie i publikowanie na podstawie dokumentów zgromadzonych w archiwum Instytutu Pamięci katalogów zawierających dane osobowe pracowników, funkcjonariuszy i żołnierzy organów bezpieczeństwa państwa, ze wskazaniem stopnia służbowego zajmowanych stanowisk, oraz organów bezpieczeństwa państwa, w których pełnili służbę lub pracowali;
- 7) przygotowywanie i publikowanie katalogów zawierających dane osobowe osób, wobec których zachowały się dokumenty świadczące o tym, że organy bezpieczeństwa państwa zbierały o nich informacje na podstawie celowo gromadzonych danych, w tym w sposób tajny, a wobec osób tych nie stwierdzono istnienia dokumentów świadczących, że byli pracownikami, funkcjonariuszami, żołnierzami organów bezpieczeństwa państwa lub współpracowali z organami bezpieczeństwa państwa; przed umieszczeniem w katalogu należy uzyskać zgodę osoby, której te dane dotyczą, a w przypadku śmierci tej osoby – zgodę osoby najbliższej zmarłego w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego;
- 8) przygotowywanie i publikowanie katalogów zawierających dane osobowe osób, które zajmowały kierownicze stanowiska w byłej Polskiej Partii Robotniczej i byłej Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej oraz Zjednoczonym Stronnictwie Ludowym i Stronnictwie Demokratycznym, a także były członkami Rady Ministrów państwa komunistycznego do dnia 23 sierpnia 1989 r. lub były w tym okresie kierownikami centralnych organów administracji państwowej.

Art. 52aa. Do zadań oddziałowego biura lustracyjnego należy w szczególności:

- 1) przygotowanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 52a pkt 1;
- 2) realizacja zadań określonych w art. 52a pkt 2–4;
- 3) przygotowywanie katalogów, o których mowa w art. 52a pkt 5–8.

Art. 52b. 1. Każdy katalog, o którym mowa w art. 52a pkt 5, 6 i 8, zawiera:

- 1) dane osobowe: imię i nazwisko (imiona i nazwiska, w tym imiona i nazwiska poprzednie, jeżeli były używane oraz nazwisko rodowe), imiona rodziców, datę i miejsce urodzenia;
- 2) opis danej kategorii pracy, służby lub współpracy;
- 3) informacje o rodzajach dokumentów zgromadzonych w zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci, zawierających dane osobowe osoby, której dane osobowe zostały zamieszczone w katalogu;
- 4) przebieg pracy, służby lub współpracy z organami bezpieczeństwa państwa, osoby, której dane osobowe zostały zamieszczone w katalogu;
- 5) treść zapisów ewidencyjnych w dokumentach zgromadzonych w zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci, dotyczących osoby, której dane osobowe zostały zamieszczone w katalogu, przy czym kolejne rejestracje traktuje się odrębnie;
- 6) wzmiankę o ewentualnych uzupełnieniach, sprostowaniach, uaktualnieniach, wyjaśnieniach lub dokumentach złożonych przez osobę, której dane osobowe zostały zamieszczone w katalogu, do zbioru dokumentów organu bezpieczeństwa państwa znajdujących się w zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci;
- 7) informację o złożeniu oświadczenia, o którym mowa w art. 52a pkt 1;

8) informację o wyniku postępowania lustracyjnego.

2. W katalogu, o którym mowa w art. 52a pkt 5, zamieszcza się ponadto informację o wniosku, o którym mowa w art. 52d ust. 2.

2a. W katalogu, o którym mowa w art. 52a pkt 7, zamieszcza się dane, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 6–8.

3. Na wniosek osoby, której dane osobowe zostały zamieszczone w katalogu, o którym mowa w art. 52a pkt 5, w katalogu zamieszcza się przedstawione przez tę osobę wyjaśnienia dotyczące informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 2–5.

4. Zapisami ewidencyjnymi, o których mowa w ust. 1 pkt 5, są informacje zawarte w dziennikach rejestracyjnych, dziennikach archiwalnych, kartotekach i dokumentach o podobnym charakterze.

5. W katalogu, o którym mowa w art. 52a pkt 6, nie zamieszcza się danych osobowych i informacji dotyczących osób:

- 1) które na podstawie art. 7a ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów nie podają w oświadczeniu lustracyjnym informacji o pracy lub służbie w organach bezpieczeństwa państwa;
- 2) które składają oświadczenie lustracyjne na zasadach określonych w art. 11 ust. 4 ustawy wymienionej w pkt 1;
- 3) które na podstawie art. 3 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zmianie ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów i ustawy o Instytucji Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. Nr 83, poz. 561) nie podają w oświadczeniu lustracyjnym informacji o pracy lub służbie w organach bezpieczeństwa państwa;
- 4) o których mowa w art. 4 ustawy wymienionej w pkt 3.

Art. 52c. (utracił moc)⁷⁾

Art. 52d. 1. Osoba, której dane osobowe zostały umieszczone w katalogu, o którym mowa w art. 52a pkt 5, która nie zgadza się z informacją zawartą w katalogu dotyczącą jej osoby, może złożyć oświadczenie lustracyjne. Przepisy dotyczące postępowania lustracyjnego stosuje się odpowiednio.

2. Na wniosek osoby, której dane osobowe zostały zamieszczone w katalogu, o którym mowa w ust. 1, i która złożyła oświadczenie lustracyjne, każdemu przysługuje wgląd do kopii dokumentów dotyczących tej osoby, zgromadzonych w zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci. Przepisy art. 30 ust. 1 i 4 stosuje się odpowiednio.

3. Uprawnienia wynikające z ust. 2 może wykonywać osoba najbliższa zmarłego w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego, przy czym osoba ta nie składa oświadczenia lustracyjnego.

4. Osoba, o której mowa w ust. 3, która nie zgadza się z informacją zawartą w katalogu, o którym mowa w art. 52a pkt 5, dotyczącą zmarłego może wystąpić do sądu. Sąd orzeka o zasadności albo braku podstaw do zamieszczenia w katalogu danych osobowych zmarłego. Przepisy dotyczące postępowania lustracyjnego stosuje się odpowiednio.

Art. 52e. 1. Analizy oświadczeń lustracyjnych dokonuje się z uwzględnieniem kolejności, według której zostały wymienione funkcje publiczne w art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów.

2. W uzasadnionych przypadkach można odstąpić od analizy oświadczeń według kolejności, o której mowa w ust. 1. O takich odstępstwach przekazuje się informacje wraz z uzasadnieniem do sądu.

3. W przypadku powstania wątpliwości co do zgodności oświadczenia z prawdą, prokurator Biura Lustracyjnego lub prokurator oddziałowego biura lustracyjnego informuje o tym osobę, na której ciążył obowiązek złożenia oświadczenia, a także informuje o możliwości złożenia wyjaśnień; z czynności złożenia wyjaśnień sporządza się protokół.

3a. Prokurator Biura Lustracyjnego i oddziałowego biura lustracyjnego, w ramach czynności określonych w art. 52a pkt 3, może żądać nadesłania lub przedstawienia akt oraz dokumentów i pisemnych wyjaśnień, a w razie potrzeby przesłuchiwać świadków, zasięgać opinii biegłych oraz dokonywać zatrzymania rzeczy lub przeszukania, a także może stosować kary porządkowe. Do tych czynności stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego.

4. W terminie 6 miesięcy od dnia doręczenia informacji, o której mowa w ust. 3, prokurator Biura Lustracyjnego lub prokurator oddziałowego biura lustracyjnego składa wniosek do sądu o wszczęcie postępowania lustracyjnego albo powiadamia osobę, na której ciążył obowiązek złożenia oświadczenia, o braku podstaw do złożenia takiego wniosku.

Art. 52f. Prokurator Biura Lustracyjnego, prokurator oddziałowego biura lustracyjnego oraz upoważnieni pracownicy Biura Lustracyjnego i oddziałowych biur lustracyjnych mają pełny dostęp do dokumentacji, ewidencji i pomocy informacyjnych, bez względu na formę ich utrwalenia, zgromadzonych lub wytworzonych do dnia 31 lipca 1990 r. przez:

- 1) Ministra Obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, Ministra Sprawiedliwości oraz ministra właściwego do spraw zagranicznych, a także przez podległe, podporządkowane lub nadzorowane przez nich organy i jednostki organizacyjne;
- 2) Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szefa Agencji Wywiadu.

Art. 52g. 1. Z zastrzeżeniem ust. 2 przepisy art. 47 i 51 stosuje się odpowiednio do prokuratorów Biura Lustracyjnego oraz prokuratorów oddziałowych biur lustracyjnych, przy czym uprawnienia Dyrektora Głównej Komisji w stosunku do prokuratorów Biura Lustracyjnego oraz prokuratorów oddziałowych biur lustracyjnych przysługują Dyrektorowi Biura Lustracyjnego.

2. Dyrektor Biura Lustracyjnego jest prokuratorem przełożonym prokuratorów tego Biura oraz oddziałowych biur lustracyjnych. Naczelnik oddziałowego biura lustracyjnego jest prokuratorem przełożonym prokuratorów tego biura.

Rozdział 6

Funkcje badawcze i edukacyjne Instytutu Pamięci

Art. 53. Instytut Pamięci:

- 1) informuje społeczeństwo o strukturach i metodach działania instytucji, w ramach których zostały popełnione zbrodnie przeciwko Narodowi Polskiemu, oraz informuje o strukturach, obsadzie personalnej i sposobach działania organów bezpieczeństwa państwa;
- 2) prowadzi badania naukowe nad najnowszą historią Polski, a także udostępnia zgromadzone dokumenty innym placówkom naukowym i osobom w celu prowadzenia takich badań, z zachowaniem warunków określonych w ustawie;
- 3) udziela informacji na temat zgromadzonych dokumentów oraz publikuje wydawnictwa naukowe i popularnonaukowe, w tym inwentarze archiwalne;
- 4) upowszechnia w kraju i za granicą wyniki swojej pracy oraz badań innych instytucji, organizacji i osób nad problematyką stanowiącą przedmiot jego działania;
- 5) prowadzi działalność edukacyjną, wystawienniczą i wydawniczą;
- 6) formułuje wnioski dotyczące edukacji historycznej;
- 7) ogłasza coroczne konkursy na finansowanie przez Instytut Pamięci badań naukowych nad najnowszą historią Polski;
- 8)¹¹⁾ prowadzi prace poszukiwawcze lub badania naukowe w zakresie poszukiwania miejsc spoczynku osób, które straciły życie wskutek walki z narzuconym systemem lub wskutek represji totalitarnych w okresie od 1944 r. do 1956 r.

Art. 53a.¹²⁾ 1. Właściciel lub posiadacz nieruchomości, na której mają być prowadzone prace poszukiwawcze lub badania naukowe, o których mowa w art. 53 pkt 8, jest obowiązany udostępnić nieruchomość wykonawcy prac lub badań w celu ich przeprowadzenia.

2. Prowadzenie prac poszukiwawczych lub badań naukowych, o których mowa w art. 53 pkt 8, stanowi cel publiczny w rozumieniu ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2015 r. poz. 1774 i 1777 oraz z 2016 r. poz. 65).

3. W przypadku odmowy udostępnienia nieruchomości, o której mowa w ust. 1, starosta właściwy ze względu na miejsce położenia nieruchomości, na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci, może wydać decyzję nakazującą właścicielowi lub posiadaczowi udostępnienie nieruchomości, na czas niezbędny do przeprowadzenia prac poszukiwawczych lub badań naukowych, o których mowa w art. 53 pkt 8, jednak nie dłuższy niż 9 miesięcy od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna.

4. Do decyzji, o której mowa w ust. 3, stosuje się odpowiednio art. 124 ust. 4–7 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

5. Za szkody wyrządzone w związku z prowadzeniem prac poszukiwawczych lub badań naukowych, o których mowa w art. 53 pkt 8, przysługuje odszkodowanie.

¹¹⁾ Dodany przez art. 3 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

¹²⁾ Dodany przez art. 3 pkt 3 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

6. Do ustalenia wysokości i wypłacenia odszkodowania, o którym mowa w ust. 5, stosuje się odpowiednio przepisy o gospodarce nieruchomościami.

Art. 53b.¹²⁾ 1. W przypadku konieczności przeprowadzenia badań archeologicznych w miejscu objętym pracami poszukiwawczymi, o których mowa w art. 53 pkt 8, do pozwoleń i prowadzenia tych badań stosuje się odpowiednio przepisy wydane na podstawie art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446, z późn. zm.¹³⁾).

2. W przypadku odkrycia podczas badań archeologicznych w miejscu objętym pracami poszukiwawczymi, o których mowa w art. 53 pkt 8, zwłok lub szczątków ludzkich, oprócz prokuratora należy powiadomić również prokuratora Instytutu Pamięci.

Rozdział 7

Przepisy karne

Art. 54. 1. Kto nie będąc do tego uprawnionym, dokumenty lub zapis informacji, podlegające przekazaniu Instytutowi Pamięci na podstawie art. 25 i 28 ust. 1 lub znajdujące się w archiwum Instytutu, niszczy, ukrywa, uszkadza, usuwa lub zmienia ich zapis, w inny sposób udaremnia lub znacznie utrudnia uprawnionej osobie lub instytucji zapoznanie się z nimi albo zakłóca lub uniemożliwia automatyczne gromadzenie lub przekazywanie takich informacji, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

2. Tej samej karze podlega ten, kto będąc w posiadaniu dokumentów lub zapisu informacji podlegających przekazaniu Instytutowi Pamięci na podstawie wymienionej w ust. 1, uchyla się od ich przekazania, utrudnia przekazanie lub je udaremnia.

3. (uchylony)

4. (uchylony)

Art. 55. Kto publicznie i wbrew faktom zaprzecza zbrodniom, o których mowa w art. 1 pkt 1, podlega grzywnie lub karze pozbawienia wolności do lat 3. Wyrok podawany jest do publicznej wiadomości.

Rozdział 8

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 56–67. (pominięte)

Art. 68. 1. Zasób archiwalny dotychczasowej Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Instytutu Pamięci Narodowej oraz komisji okręgowych staje się zasobem archiwalnym Instytutu Pamięci.

2. Mienie dotychczasowej Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Instytutu Pamięci Narodowej oraz komisji okręgowych staje się mieniem Instytutu Pamięci.

Art. 69. W sprawach nieuregulowanych w ustawie a dotyczących zatrudnionych w Instytucie Pamięci pracowników naukowych, stosuje się przepisy *ustawy z dnia 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych* (Dz. U. z 2008 r. Nr 159, poz. 993 oraz z 2009 r. Nr 168, poz. 1323)¹⁴⁾.

Art. 70. Do pracowników Instytutu Pamięci innych niż prokuratorzy i pracownicy naukowcy stosuje się przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 269, z 2014 r. poz. 1199 oraz z 2015 r. poz. 1220).

Art. 71. W działalności Instytutu Pamięci, określonej w art. 1, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2135 i 2281).

Art. 72. Traci moc ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Instytucie Pamięci Narodowej (Dz. U. Nr 21, poz. 98 oraz z 1991 r. Nr 45, poz. 195).

Art. 73. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia¹⁵⁾.

¹³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 397, 774 i 1505.

¹⁴⁾ Ustawa utraciła moc na podstawie art. 8 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące system nauki (Dz. U. Nr 96, poz. 620), która weszła w życie z dniem 1 października 2010 r.

¹⁵⁾ Ustawa została ogłoszona w dniu 19 grudnia 1998 r.

Załącznik do ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r.
(utracił moc)⁷⁾